

Filozofija za otroke - Ničelna toleranca do nasilja: izzivi in problemi

Pripravila: Robert Petrovič, Tanja Pihlar

Naslov	Pekel in raj
Neposredni cilji	Učenci se seznanijo s tematiko nasilja vpeto v širši družbeni kontekst, kar jim omogoča premislek o dilemah in problemih, s katerimi se vsakodnevno srečujejo v šoli, vrtcu in tudi doma.
Didaktična naloga	Učenci ob prebiranju zgodbe <i>Pekel in raj</i> premišljujejo o jezi, nasilju in drugih načinih reševanja konfliktov ter se ob navezujejo na koncept nenasilništva.
Ključni pojmi	Jeza, Strast, Modrost, Nasilje, Razum, Kultura,

Izhodiščno besedilo:

Samuraj je nekega dne obiskal zenovskega mojstra Hakuina in ga vprašal:

»Mar res obstajata pekel in raj? In če obstajata, kje so njuna vrata?»

Hakuin ga je najprej premeril s pogledom in ga nato vprašal: »Kdo pa si, da postavljaš taka vprašanja?»

»Samuraj sem, prvi med samuraji ...«

»Ti, samuraj?« je s posmehom v glasu odvrnil mojster. »Bolj si podoben beraču.«

Samuraja je v jezi preplavila rdečica in je potegnil meč iz nožnice ...

»A tako, celo meč imaš? Prav gotovo pa si preveč nespreten, da bi mi lahko odrezal glavo.«

Bojevnik je bil ves iz sebe in je dvignil meč, da bi zamahnil po mojstru. V tistem hipu je Hakuin zamrmral: »Tu se odprejo vrata v pekel.«

Samuraja je zbegala mojstrova umirjena prepričanost vase. Pospravil je meč v nožnico in se priklonil. »Tu se odprejo vrata raja,« mu je še rekel mojster.

Opomba:

To je zgodba zenovskega mojstra Hakuina (18. stoletje)

Filozof razmišlja:

V zenovski filozofiji je samoobvladovanje temelj modrosti. Torej so izničene vse skrajnosti in strasti ... Med njimi je tudi jeza. Vendar pa, res lahko živimo brez skrajnosti in strasti? Mar ni jeza včasih tudi pozitivna in norost lepa? Lahko naš razum zares obvladuje prav vse?

Vir: Piquemal, M., Lagautrere, P. (2007). *Modrosti srca*. Ljubljana: MK.

POTEK URE:

1. Priprava:
 - a. Natisnite pripravo (opcija)
 - b. Poiščete knjigo: Piquemal, M., Lagautrere, P. (2007). *Modrosti srca*. Ljubljana: MK. (opcija)
2. Preberite izhodiščno besedilo

3. Pogovor
4. Uvidi, refleksija o vsebini in poteku pogovora.

ZAČETEK

1. Poveste, da bomo prebrali zgodbo iz knjige kratkih zgodb *Modrosti srca* Michela Piquemala in Philippea Lagautrièrea in se o njej pogovarjali.
2. Navodila za učence:
 - a. Poslušajo vprašanja.
 - b. Razmišljajo.
 - c. Če želijo, dvignejo roko in ko dobijo besedo, povedo svoje mnenje.

Vprašanja so opcijska in okvirna. Izbor naredite sami oziroma se zanje odločate glede na vsebinski potek pogovora.

1. Začetna spodbuda

Preberemo zgodbo. Vprašanja, ki jih lahko zastavimo po branju:

Kaj želi bojevnik izvedeti?
Kako ga mojster izzove?
Zakaj se bojevnik razjezi?
Kaj v zgodbi predstavlja pekel in kaj raj?

2. Pogovor

Opredelitev in analiza pojma:

Kako prepoznamo, da je nekdo jezen?
Kako bi nekemu pojasnili, kaj je jeza?
Se jezimo vsi enako? Zakaj oz. zakaj ne?
So tudi druge živali kdaj jezne? Kako to prepoznamo?
Je nekdo, ki deluje v jezi slab človek?
Je jeza čustvo, ki ga ne moremo nadzorovati?
Če ga ne moremo nadzorovati, nas to odvezuje odgovornosti?
Je jezo mogoče nadzorovati? Bi jo morali?

Vrednotenje:

Ali je vedno slabo, če se jezimo? Je kdaj to lahko tudi dobro? Zakaj?

Navezava na lastne izkušnje:

Lahko živimo brez skrajnosti in strasti?
Lahko z razumom obvladujemo vse?
Kaj vas razjezi? Navedite primere.
Kaj vas najbolj razjezi?
Kako pokažete, da ste jezni?
Kaj naredite, ko ste jezni?

<p>Kako se počutite, ko ste jezni? Kako odženete jezo? Ravirate pri tem prav? Bi lahko ravnali še kako drugače? Kako se počutite, ko se kdo jezi na vas? Kaj naredite?</p>	
Drugo gradivo	<ul style="list-style-type: none"> - Portal BOS - Slovanske in besedilne zbirke, http://bos.zrc-sazu.si/ (4.1.2018). - Piquemal, M., Lagautrere, P. (2007). <i>Modrosti srca</i>. Ljubljana: MK.
Internetni / knjižni kotichek za učence	<ul style="list-style-type: none"> - Klampfer, Friderik (2003). <i>Etiški pojmovnik za mlade</i>. Zbirka Pojmovniki, knj. 3. Maribor: Aristej. - Bennett, J. William (2001). <i>Moralne vrednote za mlade: zgodbe, ki pomagajo oblikovati lastni svet vrednot</i>. Tržič: Učila. - Erb, H. (2004). <i>Nasilje v šoli in kako se mu lahko zoperstaviš</i>. Ljubljana: Didakta - Johnson, J. (1998). <i>Ustrahovalci in nasilneži</i>. Ljubljana: DZS - Sanders, P. (1999). <i>Ustrahovanje</i>. Ljubljana: DZS - Stojin, M. (2003). <i>Nasilje boli</i>. Ljubljana: MK
Internetni / knjižni kotichek za učitelje	<ul style="list-style-type: none"> - Uporabite spremna navodila za učitelje na naslovu: - Učilnica, http://ucilnica.zofijini.net/ (4.1.2018). - FZO na SIO – FZO v sklopu slovenskega izobraževalnega omrežja (4.1.2018). - Richard Paul (1996). <i>Critical Thinking and the State of Education Today</i>. Inquiry: Critical Thinking Across the Disciplines; Winter 1996, Vol. XVI, št. 2). - Richard Paul & Linda Elder (2001): <i>Critical Thinking: tools for taking charge of your learning and your life</i>. New Jersey: Prentice Hall. - Markič, Olga (2000). <i>Logiški pojmovnih za mlade</i>. Šentilj: Aristej. - Šuster, Danilo (1998). <i>Moč argumenta: logika in kritično razmišljanje</i>. Maribor: Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru - Šimenc, Marjan 2006: <i>Didaktika filozofije</i>. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za filozofijo, Ljubljana - Hladnik, Alenka; Šimenc, Marjan etc. (2008). <i>Šola, mišljenje in filozofija: filozofija za otroke in kritično mišljenje</i>. Ljubljana: Pedagoški inštitut. Dosegljivo na povezavi: http://ucilnica.zofijini.net/2018/02/21/sola-misljenje-in-filozofija/ (22.2.2018). - Ob zaznavi in za obravnavo medvrstniškega nasilja v VIZ, https://www.zrss.si/objava/protokol-ob-zaznavi-in-za-obravnavo-medvrstniskega-nasilja-v-viz (11.12.2017) - Sen, Amartya. (2009). <i>Identiteta in nasilje: iluzija usode</i>. Ljubljana: Sophia - Galimberti, Umberto. (2015). <i>Grozljivi gost: nihilizem in mladi</i>. Ljubljana: Modrijan - Arendt, Hannah. (2013). <i>O nasilju</i>. Ljubljana: Krtina